

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження судового розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 210, 210¹ та 211»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Статтею 235 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) передбачено, що територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (далі – ТЦК та СП) розглядають справи про такі адміністративні правопорушення: про порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку, про порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, про зіпсуття військово-облікових документів чи втрату їх з необережності (статті 210, 210¹, 211 (крім правопорушень, вчинених військовозобов'язаними чи резервістами, які перебувають у запасі Служби безпеки України або Служби зовнішньої розвідки України)). Від імені територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право керівники територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки.

З цього питання доцільно зауважити про наступне.

1) Надмірна концентрація повноважень (включаючи самостійний розгляд справ про адміністративні правопорушення із самостійним винесенням постанов, що передбачають накладення адміністративних стягнень у вигляді штрафів) в межах одного органу (ТЦК та СП) може призвести до дисбалансу системи стримувань і противаг у державній владі. При цьому наявність збалансованої системи стримувань і противаг є необхідною умовою для розбудови правової держави та демократичного політичного режиму. Це, в свою чергу, підвищує ризики можливого свавілля, ризики можливої юридичної необґрунтованості винесених постанов у справах про адміністративні правопорушення, ризики корупції, а також підвищує ризики можливого неправомірного тиску на громадян, на посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, на посадових осіб юридичних осіб та громадських об'єднань.

2) З огляду на великі розміри штрафів, що можуть бути накладені за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, вищезазначені ризики додатково збільшуються. Йдеться про штрафи до 25500 грн. за статтею 210 КУпАП та штрафи до 59500 грн. за статтею 210¹ КУпАП (відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо удосконалення відповідальності за порушення правил військового обліку та законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 09 травня 2024 року). При цьому відповідно до статті 7 Закону України «Про Державний

бюджет України на 2024 рік» прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць становить 2920 грн. Таким чином, штраф розміром 59500 грн. за адміністративне правопорушення перевищує такий місячний прожитковий мінімум одразу більш ніж у 20 разів.

3) Великі штрафи, передбачені статтями 210 та 210¹ КУпАП, не мають єдиного фіксованого розміру. Тобто ТЦК та СП додатково наділено дискреційними повноваженнями щодо визначення конкретного розміру штрафу при накладенні адміністративного стягнення. З огляду на це, вищезазначені ризики додатково збільшуються.

4) Керівник ТЦК та СП може не мати юридичної освіти і стажу роботи в галузі права. При цьому керівник має право від імені ТЦК та СП розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення у вигляді великих штрафів. Крім того, керівнику також надаються дискреційні повноваження стосовно визначення конкретного розміру того чи іншого штрафу. З огляду на це, вищезазначені ризики додатково збільшуються. За своєю суттю така діяльність керівника ТЦК та СП, цілком очевидно, має характер юридичної діяльності. Відповідно до статті 245 КУпАП завданнями провадження в справах про адміністративні правопорушення є, зокрема, вирішення її в точній відповідності з законом, зміцнення законності. Логічно виникає питання, чи є доцільним покладання виконання таких юридичних завдань на осіб, які можуть не мати юридичної освіти і стажу роботи в галузі права. Варто зауважити, що стаття 245 КУпАП також вимагає забезпечити виконання таких завдань провадження в справах про адміністративні правопорушення як всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи.

5) Оскільки вимоги правил військового обліку та вимоги законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку і мобілізацію поширюються на дуже велику кількість суб'єктів, на яких в разі порушення цих вимог можуть бути накладені адміністративні стягнення у вигляді великих штрафів (розмір яких, до того ж, не має єдиного фіксованого розміру, при цьому штрафи можуть бути накладені і на громадян, і на посадових осіб органів державної влади, і на посадових осіб органів місцевого самоврядування, і на посадових осіб юридичних осіб, включаючи посадових осіб юридичних осіб приватної форми власності, і навіть на посадових осіб громадських об'єднань), вищезазначені ризики додатково збільшуються.

Враховуючи викладене, вбачається необхідність внесення законодавчих змін до КУпАП з тим, щоб повноваження щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, які зараз покладено на ТЦК та СП, передати судовій гілці влади.

2. Мета та завдання законопроекту

Законопроект спрямований на те, щоб забезпечити судовий розгляд справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 210, 210¹, 211 КУпАП.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Пропонується виключити із КУпАП статтю 235, а також внести доповнення до статті 221 КУпАП з тим, що справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 210, 210¹, 211 КУпАП, розглядались в судовому порядку.

4. Стан нормативно-правової бази

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, КУпАП тощо.

Реалізація положень законопроекту в разі його прийняття не потребуватиме внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту не впливатиме на показники державного та місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту сприятиме формуванню більш виваженої системи стримувань і противаг в державній владі, а також сприятиме зниженню: корупційних ризиків; ризиків можливої юридичної необґрунтованості винесених постанов у справах про адміністративні правопорушення; ризиків можливого недотримання вимог статті 245 КУпАП (у якій викладено завдання провадження в справах про адміністративні правопорушення); ризиків можливого свавільного застосування дискреційних повноважень при визначенні конкретного розміру штрафу; ризиків можливого неправомірного тиску на громадян, на посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, на посадових осіб юридичних осіб та громадських об'єднань тощо.

Народний депутат України

А.П.Бурміч

